

## Filologia

**Wyróżniającą ocenę jakości kształcenia na kierunku „filologia” otrzymały: w zakresie *filologii angielskiej* - Wydział Filologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, w zakresie *filologii germańskiej* – Wydział Neofilologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Wydział Filologiczny Uniwersytetu Wrocławskiego, w zakresie *filologii klasycznej* - Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, w zakresie *filologii niderlandzkiej* - Wydział Filologiczny Uniwersytetu Wrocławskiego.**

**Wyróżniona również została jakość kształcenia na kierunku „filologia angielska”, który prowadzony jest jedynie na Wydziale Neofilologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.**

W 2003 r. Państwowa Komisja Akredytacyjna podjęła decyzję o utworzeniu na **Wydziale Neofilologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu** unikatowego kierunku „filologia angielska”, będącej wyrazem uznania dla wysokiego poziomu i wzorowej organizacji działalności dydaktycznej i naukowej, dobrej bazy dydaktycznej, rozwiniętej współpracy naukowej, wybitnej kadry cieszącej się uznaniem nie tylko krajowym, ale i międzynarodowym, oferującym studentom udział w studiach i programach międzynarodowych, a pracownikom i studentom bardzo dobre warunki do rozwoju ich aktywności naukowej.

Instytut Filologii Angielskiej zajmuje wiodącą pozycję w badaniach naukowych w ramach anglistyki nie tylko polskiej ale także światowej. Świadczą o tym renomowane i funkcjonujące w międzynarodowym obiegu naukowym, wydawane przez Instytut, czasopisma naukowe i serie wydawnicze takie, jak: *Studia Anglica Posnaniensia*, „Poznań Studies in Contemporary Linguistics” (czasopismo o zasięgu międzynarodowym wychodzące od 1973 do 1996 r. pod red. prof. J. Fisiaka, a od 1999 r. pod red. prof. K. Dziubalskiej-Kołączyk. Dotychczas okazały się 42 tomy), *Medieval English Mirror*, (rocznik o zasięgu międzynarodowym wychodzący od 2004 r., pod red. prof. M. Krygiera i prof. L. Sikorskiej nakładem Lang Verlag we Frankfurcie n. Menem i Nowym Jorku. Dotychczas ukazały się trzy tomy), *Polish-Anglosaxon Studies*, (czasopismo ukazujące się nieregularnie, wychodzi od 1987 r. pod red. prof. W. Lipońskiego. Dotychczas ukazało się 10 tomów), *Werkwinkel. A Journal of Low Countries and South African Studies* (Nowe czasopismo poświęcone kulturze, literaturze i językom niderlandzkiemu i afrikaans. Półrocznik. Pierwszy numer ukazał się jesienią 2006 r. Redaktor prof. J. Koch). *Seria monografii i prac zbiorowych Medieval English Language and Literature* (wydawana od 1999 r. pod red. prof. J. Fisiaka przez Peter Lang Verlag we Frankfurcie n. Menem i Nowym Jorku). *Seria monografii i prac zbiorowych Polish Studies in English Language and Literature* (seria ta ukazuje się od 1999 r. pod red. prof. J. Fisiaka nakładem wydawnictwa Peter Lang Verlag we Frankfurcie n. Menem i Nowym Jorku. Dotychczas ukazało się 20 tomów). *Seria wydawnicza Filologia Angielska* (pod red. prof. J. Fisiaka wychodząca nakładem Wydawnictwa Poznańskiego. Seria ukazuje się od 2000 r. Dotychczas wyszło drukiem 11 pozycji (podręczniki akademickie używane w kraju i za granicą, jak np. w USA, Finlandii, Japonii, Szwecji, Austrii i RFN) oraz monografie, w tym kilka ma już od 2 do 3 wydań).

Na przestrzeni ostatnich pięciu lat ukazało się 35 książek i 420 artykułów publikowanych w kraju i za granicą (USA, W. Brytania, Kanada, RFN, Austria, Holandia, Japonia, Korea Płd., Rep. Płd. Afryki, Węgry, Holandia, Belgia, Irlandia, Norwegia, Finlandia, Francja, Hiszpania, Jordania) w tak prestiżowych oficynach wydawniczych jak np.

Oxford University Press, Pergamon Press, J. Benjamins (Amsterdam), Mouton de Gruyter (Berlin) czy Peter Lang Verlag, czy czasopismach jak *Folia Linguistica* (Berlin), *Folia Linguistica Historica* (Berlin), *Language* (Waszyngton), *Journal of Linguistics* (Oxford), *Neuphilologische Mitteilungen* (Helsinki), *English Language and Linguistics* (Cambridge), *Poetica* (Tokio), *English Studies* (Amsterdam), *Linguistics* (Berlin-Amsterdam), *Journal of pragmatics* (Amsterdam) czy *Journal of Historical Pragmatics* (Amsterdam)

Wielkim osiągnięciem naukowym są także organizowane cyklicznie coroczne międzynarodowe konferencje naukowe (Poznań Linguistic Meeting od 1970 r., Medieval English Studies Symposium od 2002 r., English Literature Symposium od 2004 r.), jak również od czasu do czasu kongresy i konferencje międzynarodowe z inicjatywy Instytutu Filologii Angielskiej UAM czy w rezultacie decyzji międzynarodowych organizacji (np. trzykrotnie kongres Societas Linguistica Europaea, International Conference on English Historical Linguistics, International Conference on Historical Linguistics, 22 konferencje poświęcone różnym aspektom językoznawstwa historycznego, Triennial Conference of the Association of University Professors of English, dwie konferencje naukowe organizowane wspólnie z British Council na 50- i 60-lecie istnienia tej instytucji w Polsce, Overseas Conference of the International Association of Teachers of English as a Foreign Language, osiem międzynarodowych sympozjów poświęconych literaturze amerykańskiej oraz dwukrotnie konferencja Polish Association for the Study of English). Pracownicy anglistyki poznańskiej od lat licznie uczestniczą w konferencjach, sympozjach i kongresach międzynarodowych, wygłaszając referaty plenarne i sekcyjne, często na zaproszenie organizatorów. W latach 2001-2006 w konferencjach międzynarodowych wzięło udział 258 pracowników i doktorantów. W konferencjach krajowych uczestniczyły 82 osoby, a zagranicznych 176 osób (m.in. w USA [20], Australii [1], Japonii [4], W. Brytanii [21], Kanadzie [6], Jordanii [2], Brazylii [2], Rep. Płd. Afryki [4], Finlandii [6], Szwecji [1], RFN [7], Danii [9], Francji [9], Hiszpanii [16], Portugalii [4], Włoszech [9], Czechach [3], na Łotwie [1], Cyprze [1], w Austrii [15], Belgii [6], Holandii [2], Korei Płd. [2], Grecji [1] i Rumunii [1]). Wygłoszono 225 referatów.

Za swoje osiągnięcia naukowe wielu anglistów poznańskich zostało uhonorowanych członkostwem akademii nauk i stowarzyszeń naukowych. Prof. J. Fisiak jest członkiem Polskiej Akademii Nauk oraz 6 zagranicznych akademii (Akademia Europaea, Fińska Akademia Nauk, Norweska Akademia Nauk, Medieval Academy of America, New York Academy of Sciences, Agder Academy). Prof. J. Koch jest członkiem Południowoafrykańskiej Akademii Nauk, prof. K. Dziubalska-Kołaczyk – Agder Academy, a prof. L. Sikorska – Medieval Academy of America. 10 profesorów zostało wybranych na członków International Association of University Professors of English ( w organizacji tej jest obecnie 12 Polaków). W 2002 r. prof. J. Fisiak został dożywotnim członkiem (*life member*) Linguistic Society of America. Nagrody Prezesa Rady Ministrów uzyskało 7 pracowników naukowych IFA, nagrody Ministra za wybitne osiągnięcia naukowe otrzymało 37 pracowników.

Liczni pracownicy IFA UAM są członkami międzynarodowych i zagranicznych towarzystw naukowych, jak np. Societas Linguistica Europaea (28), Linguistic Society of America (3), Linguistics Association of Great Britain (2), Society for Historical Linguistics (4), International Society of Dialectologists and Geolinguists (1), Modern Language Association of America (1) czy European Association for American Studies (5).

W ostatnich pięciu latach realizowano cztery granty KBN/Ministerstwa Nauki dotyczące historii języka angielskiego, teorii tłumaczenia, literatury niderlandzkiej i literatury średnioangielskiej na badania w Stanford University i American University w Waszyngtonie. Ponadto prowadzono badania w zakresie nauczania czytania w języku angielskim i polskim wspólnie z Boulder University, USA oraz w zakresie elektronicznej transkrypcji czternasto-

i piętnastowiecznych manuskryptów *Canterbury tales* Chaucera z Uniwersytetem w Sheffield. Angliści poznańscy włączają się również do badań interdyscyplinarnych. W lutym 2005 powstało Centrum Przetwarzania Mowy i Języka – jednostka badawcza utworzona w celu umożliwienia badaczom z różnych wydziałów UAM i innych ośrodków w Polsce wspólnej pracy nad projektami badawczymi. W tej chwili poza programem nauki czytania realizowany jest wspólnie z Akademią Medyczną w Poznaniu i Instytutem Językoznawstwa Uniwersytetu Wiedeńskiego projekt dotyczący afazji w języku angielskim, polskim i niemieckim.

Na szczególne podkreślenie zasługuje angażowanie studentów w prace badawcze. Uczestniczą oni w badaniach zespołowych, jak np. transkrypcja elektroniczna manuskryptów *Canterbury tales* (2 studentów), współczesna literatura irlandzka (3 studentów), „korpus błędów angielskich studentów anglistyki”, w wyniku których przygotowano wiele publikacji. Studenci uczestniczą z referatami w międzynarodowych konferencjach naukowych. Referaty te są publikowane w czasopismach IFA lub pracach zbiorowych pod red. pracowników IFA. Ponadto studenci zapraszani są na zebrania naukowe Instytutu, a doktoranci i pracownicy naukowcy uczestniczą czynnie w pracach sekcji Koła Naukowego Anglistów. Corocznie organizowana jest od trzech lat międzynarodowa studencka konferencja językoznawcza, w której uczestniczą również młodzi pracownicy naukowcy. Tom wybranych referatów z pierwszej konferencji ukaże się drukiem w tym roku.

Anglistyka poznańska uzyskała w 2002 r. uprawnienia do nadawania stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa i literaturoznawstwa oraz w marcu 2004 r. do nadawania stopnia doktora habilitowanego. W związku z tym w 2004 r. Rektor UAM powołał na Wydziale Neofilologicznym Studium Doktoranckie Filologii Angielskiej. W chwili obecnej studia doktoranckie odbywa 71 doktorantów (42 na studiach stacjonarnych, 29 na zaocznych).

Kadra naukowa reprezentuje najwyższy standard światowy. Anglistyka poznańska jest największa w świecie jeśli chodzi o liczbę zatrudnionych pracowników i to zarówno w krajach anglojęzycznych, jak i poza angielskim obszarem językowym. Obecnie zatrudnionych jest 146 osób, w tym 11 native speakerów. Liczba profesorów tytularnych wynosi 13, dr hab. – 11, prof. wizytujących-kontraktowych – 4 (1 z Wielkiej Brytanii, 1 z USA i 2 z RFN). Zatrudnionych jest również 55 osób ze stopniem doktora oraz 20 pracowników administracyjnych, technicznych i bibliotekarzy obsługujących pracowników naukowo-dydaktycznych i studentów. Ponadto zajęcia dydaktyczne prowadzą wszyscy słuchacze studium doktoranckiego stacjonarnego (42). Istnieją dwie jednostki usługowe, tj. pracownia komputerowa (6 informatyków, 2 redaktorów technicznych) i pracownia audiowizualna (3 techników) Stypendystami Fulbrighta było 17 poznańskich anglistów.

W ciągu ostatnich 5 lat stopień doktora uzyskało w ciągu 4 lat studiów 45 doktorantów. W tym samym czasie habilitowały się 4 osoby, a tytuł naukowy profesora uzyskało 6 osób. Na emeryturę odeszło 3 profesorów zwyczajnych i 1 dr hab. Następny samodzielny pracownik naukowy przechodzi na emeryturę w 2012 r. Stopnie i tytuły naukowe uzyskiwane są w młodym wieku. Dr M. Krygier uzyskał stopień dr hab. w 27 roku życia, a prof. L. Sikorska w trzydziestym, a w roku życia tytuł profesora.

Zainteresowania naukowe kadry są bardzo szerokie i obejmują cały obszar badawczy anglistyki językoznawczej i literaturoznawczej, jak również językoznawstwo ogólne, języki starogermańskie (IFA UAM jest jedynym miejscem w Polsce i jednym z kilku w Europie gdzie można studiować język gocki, starosaski, starofryzyjski, starowysokoniemiecki i staroislandzki), językoznawstwo porównawcze, język niderlandzki i afrikaans oraz ich literatury, jak również języki i literatury celtyckie (jedyny w Polsce ośrodek, gdzie można studiować język walijski).

Pracownicy zapraszani są na profesury wizytujące do uniwersytetów zagranicznych. W American University w Waszyngtonie profesorami na rocznych umowach było sześciu pracowników, profesorami i wykładowcami w University of Florida czworo, w State University of New York dwoje. W ostatnich latach dwie pracownice wygrały konkurs na stanowisko wykładowcy historii języka angielskiego i wykładały w Uniwersytecie Edynburskim i w Leeds University. W Brown University, w Kansas University, w University of Maryland, w University of Northern Iowa, w Uniwersytecie Kilońskim po jednym pracowniku, w University of Eastern Michigan dwoje, w Uniwersytecie Wiedeńskim pięcioro, w Uniwersytecie w Zurychu dwoje, w Uniwersytecie Jyvaeskylae, w Uniwersytecie Tromsø w Norwegii dwóch pracowników, w Uniwersytecie Saarbruecken, w Hoegskolen i Harstad w Norwegii, w Uniwersytecie Monachijskim, w Uniwersytecie w Cape Town i w Uniwersytecie w Bambergu.

Organizacja procesu dydaktycznego jest wzorowa i nowoczesna. Od ponad 10 lat prowadzone są studia dwustopniowe zarówno w trybie stacjonarnym, jak i niestacjonarnym. Studia stacjonarne drugiego stopnia trwają pięć semestrów. Ponadto prowadzone są zaoczne trzyletnie studia podyplomowe dla nauczycieli. Oferta dydaktyczna jest bardzo szeroka i obejmuje, tak jak zainteresowania naukowe pracowników, wszystkie dziedziny anglistyki od studiów nad różnymi aspektami języka do literatur i kultury angielskiego obszaru językowego. Studenci mają duży wybór seminariów licencjackich. Na studiach pierwszego stopnia studenci mogli wybierać jedno z 16 seminariów dyplomowych (dwa semestry) oraz 4 proseminaria z 32 oferowanych. Na studiach drugiego stopnia jedno seminarium magisterskie z 16 oraz dwa seminaaria przedmiotowe z 32 oferowanych. Ponadto studenci studiów drugiego stopnia wybierają jeden wykład monograficzny z sześciu proponowanych.

Studenci studiów pierwszego stopnia mają możliwość wyboru specjalizacji ogólnej (filologia angielska), nauczycielskiej (filologia angielska) lub południowoafrykańskiej. Na studiach drugiego stopnia: ogólnej (filologia angielska), tłumaczeniowej, południowoafrykańskiej lub niderlandystycznej. W ramach specjalizacji filologicznej mogą uczestniczyć w seminariach dyplomowych i pisać pracę dyplomową w zakresie fonetyki, fonologii, słowotwórstwa, składni, semantyki współczesnego języka angielskiego oraz jego wcześniejszych stadiów, językoznawstwa korpusowego, komputerowego, pragmatyki językoznawczej, semiotyki językoznawczej, dialektologii synchronicznej i diachronicznej, socjolingwistyki, leksykologii i leksykografii, akwizycji języka, językoznawstwa kontrastywnego angielsko-polskiego, dydaktyki języka angielskiego, językoznawstwa kognitywnego, psycholingwistyki, literatury angielskiej, amerykańskiej, kanadyjskiej, irlandzkiej, australijskiej i postkolonialnej oraz kultury angielskiego obszaru językowego. Żaden ośrodek anglistyczny w Polsce nie przedstawia obecnie studentowi takiej szerokiej oferty dydaktycznej.

Wybitni studenci mają możliwość kończenia studiów wcześniej w ramach studiów indywidualnych i podejmowania wcześniej studiów doktoranckich. W ostatnich latach skorzystało z tego ośmiu studentów.

Prowadzona jest stała kontrola jakości kształcenia oraz ewaluacja efektywności nauczania. Ocenie podlegają sami pracownicy, jak również prowadzone przez nich zajęcia. Pod koniec każdego roku akademickiego przeprowadzane są ankiety oceniające z udziałem studentów dotyczące minimum 50% nauczycieli akademickich (100% uczących doktorantów ze studiów stacjonarnych). Ocenie podlegają zawsze wszyscy nowo przyjęci adiunkci. Poza ankietami stosuje się regularny system hospitacji przez opiekunów naukowych lub kierowników zakładów. Wyniki ankiet opracowywane są przez zastępcę dyrektora Instytutu ds. dydaktycznych, do omówienia z ankietowanymi i przekazania dyrektorowi Instytutu. W przypadku zajęć z praktycznej znajomości języka angielskiego, kontrolę nad efektywnością procesu dydaktycznego sprawują koordynatorzy poszczególnych

komponentów tego przedmiotu (np. nauki wymowy, pisania, gramatyki, etc.), którzy korzystają z wyników ankiet studenckich i opinii studenckich oraz hospitacji.

Kształcenie prowadzone przez Instytut zostało dwukrotnie pozytywnie ocenione przez Uniwersytecką Komisję Akredytacyjną.

Anglistyka poznańska posiada odpowiednią bazę dydaktyczną i aparaturową. Instytut dysponuje nowoczesnie wyposażonymi dwiema salami wykładowymi, 13 salami ćwiczeniowymi, nowoczesnym laboratorium językowym, laboratorium tłumaczeniowym z sześcioma dwuosobowymi profesjonalnymi kabinami i pulpitem sterowniczym oraz dwoma laboratoriami komputerowymi (dla pracowników i studentów). W pokojach pracowniczych jest 40 stanowisk komputerowych połączonych do siecią lokalną Novell funkcjonującą w oparciu o nowy serwer. W ten sposób udostępniono wiele programów do edycji tekstu, baz danych, słowników elektronicznych, etc. IFA ma własną stronę internetową. Aparatura jest ciągle wymieniana. Dbają o to Pracownia Komputerowa i Pracownia Audiowizualna. Dla celów dydaktycznych IFA posiada 5 projektorów multimedialnych (2 stałe i 3 przenośne). Wszystkie wykłady prowadzone przy pomocy Power Pointu. W zasobach Pracowni Audiowizualnej znajduje się 860 kaset video z filmami i materiałami służącymi do nauczania kultury oraz 900 kaset audio z nagraniami materiałów językowych. Rozpoczęto kolekcjonowanie płyt DVD. Od 1986 r. istnieje dostęp do telewizji satelitarnej. Jest wystarczająca liczba odtwarzaczy video i DVD .

Poznańskie zbiory anglistyczne są najbogatsze w kraju i jedne z bogatszych w Europie. Biblioteka zawiera ponad 100.000 voluminów druków zwartych i ponad 100 czasopism. Budowana była od 1906 r. najpierw do 1914 r. przez Koenigliche Akademie zu Posen, w latach 1921 do 1939 przez Uniwersytet Poznański. W 1939 liczyła ponad 5.000 voluminów. W czasie wojny (1940-1944) została wzbogacona przez Reichuniversitaet Posen o ponad 1.000 voluminów. Wszystko to przetrwało wojnę. W latach 1946-1965 zbiory powiększyły się do 10.000 voluminów, a w okresie 1965 do 2006 rozrosły się do 100.000 i ciągle rosną. Zatrudnionych jest na stałe 8 bibliotekarzy. Po oddaniu w 2005 r. nowego gmachu biblioteka ma wspaniałe warunki do dalszego gromadzenia zbiorów, czytelnię na 95 miejsc (docelowo po wyposażeniu kompletnym wewnątrz 230 miejsc) z 20 stanowiskami z dostępem do Internetu i wypożyczalnię otwartą 7 dni w tygodniu oraz bazę reprograficzną na miejscu. Rozbudowywane są zbiory danych na nośnikach elektronicznych. W czytelnicy jest specjalne stanowisko dla niewidzących. Większość katalogu jest już w wersji elektronicznej i ciągle trwa intensywne prace nad przeniesieniem tam wszystkich materiałów. Studenci mają dostęp do skomputeryzowanego katalogu z kilku miejsc w IFA.

Biblioteka posiada wiele książek i czasopism unikatowych w skali światowej. Jest to duża część zbiorów z przed 1945 roku. Poza kilkoma starodrukami z XVII w. jest ponad 200 tomów z XVIII w. w tym jeden z niewielu w świecie kompletnych zbiorów angielskich czasopism z XVIII w. *Tatler* i *Spectator*. W bibliotece znajduje się komplet czołowego niemieckiego czasopisma anglistycznego *Englische Studien* od 1880 do lutego 1945 r. Ostatnich dwóch zeszytów brak nawet w British Library i w Bibliotece Kongresu w Waszyngtonie.

Anglistyka poznańska od czasu ponownego otwarcia w 1965 r. prowadzi aktywną współpracę międzynarodową. W latach 2001- 2006 Instytut Filologii Angielskiej prowadził współpracę zagraniczną (wymiana studentów, pracowników, wydawnictw oraz wspólne programy badawcze) z wieloma uniwersytetami w całym świecie. Najważniejsze z nich to: University of Colorado w Boulder, Western Michigan University (Kalamzoo, USA), Agder University College, Uniwersytet Helsiński, Ludwig-Maximilians-Universitaet, Otto-Friedrich-Univaersitaet, Uniwersytet Aveiro, Uniwersytet Wiedeński, Uniwersytet Tromsøe, Uniwersytet Bielefeld.

W ramach programu Sokrates-Erasmus od 2001 r. wyjechało na semestralne stypendia do Wielkiej Brytanii, Austrii, RFN, Finlandii i Portugalii 21 doktorantów, na stypendia krótkoterminowe i wykłady 8 pracowników (Austria, Norwegia i RFN). Ponadto na stypendia krótkoterminowe British Council i uniwersytetów zagranicznych, oprócz tych z którymi IFA prowadzi współpracę wyjechało 51 pracowników do USA (8), Wielkiej Brytanii (14), Irlandii (1), Kanady (2), RPA (6), RFN (4), Finlandii (2), Szwecji (1), Norwegii (2), Hiszpanii (1), Jordanii (1), Ukrainy (1), Austrii (1), Japonii (1) i na Węgry (10).

Corocznie w IFA UAM przebywa wielu wybitnych profesorów z całego świata, którzy wygłaszają wykłady gościnne i prowadzą seminaria dla pracowników i studentów. W latach 2001-2005 było ich 128. Od 2004 na kilkumiesięczne pobyty twórcze przyjeżdżają pisarze anglojęzyczni. Dotychczas jako „poets-in-residence” przebywali Anthony Cronin, jeden z najwybitniejszych żyjących poetów irlandzkich oraz Paul Durcan. Ponadto jako „writer-in-residence” przebywała A. Haverty, poetka i powieściopisarka. Jest to jedyna tego rodzaju inicjatywa uniwersytetu polskiego.

Z możliwości wyjazdów na zagraniczne stypendia korzystają na szeroką skalę studenci, którzy mogą odbyć część studiów w jednym z dziesięciu współpracujących ośrodków akademickich za granicą. Są to uczelnie w Kristiansand (Norwegia), Murcji (Hiszpania), Bielefeld, Aveiro, Helsinkach, Vigo (Hiszpania), Trieście, Wiedniu, Bangor (W. Brytania) i Monachium. W latach 2001-2005 w ramach programu Sokrates-Erasmus wyjechało za granicę łącznie 60 studentów. W ośrodkach tych zatrudnieni są znani profesorowie języka i literatury angielskiej, co pozwala na utrzymanie wysokiego poziomu kształcenia.